

УДК 633.162"321": 631.53.048

Куфель А. В.

Подільський державний аграрно-технічний університет, вул. Шевченка, 13, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл., 32300, Україна, e-mail: alinakufel20@gmail.com

ЗБЕРЕЖЕНІСТЬ РОСЛИН ПИВОВАРНОГО ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ЗАЛЕЖНО ВІД СТРОКІВ СІВБИ ТА НОРМ ВИСІВУ НАСІННЯ

Розширення асортименту та обсягів виробництва пива в Україні та світі, призводить до потреби у високоякісному солоді, основним компонентом якого є зерно ячменю. За період вегетації, рослини піддаються впливу чинників навколишнього середовища таким як, кількість опадів, температурний режим, а також уражуються хворобами та пошкоджуються шкідниками. Тому збереженість рослин є важливим показником, який залежить від елементів технології вирощування протягом всього періоду вегетації рослин.

Дослідження проводилися на дослідному полі навчально-виробничого центру «Поділля» Подільського державного аграрно-технічного університету в м. Кам'янець-Подільський Хмельницької області впродовж 2014–2016 рр. Фактори включені в дослідження: строки сівби – 15.03; 25.03; 05.04; 15.04; 25.04 та норми висіву насіння – 300, 350 та 400 шт./м². Об'єктом досліджень були рослини ячменю ярого сортів 'Себастьян' та 'Експлоер'.

За результатами проведених нами дослідження встановлено, що показник збереженості рослин, в середньому за три роки знаходиться в межах 87,0–95,5 % у сорту 'Себастьян' та 87,2–95,3 % – у 'Експлоер', залежно від строків сівби та норм висіву насіння. Рослини ранніх строків сівби сформували агрофітоценоз більш стійкий до чинників навколишнього середовища, порівняно посівів пізніших строків сівби. Так, статистично однаковими є дані збереженості рослин ячменю ярого 'Себастьян' першого (15.03) та другого (25.03) строків сівби. В середньому за роки досліджень за норми висіву 300 нас./м² цей показник становить 95,4 та 95,3 %, відповідно. Істотно меншим був показник збереженості рослин строку сівби 05.04 – 93,2 % цієї ж норми висіву. За сівби 15 квітня щодо показника збереженості отримано дані, які не істотно відрізнялись від даних попереднього строку сівби та знаходились на рівні 92,7 %. Найменший показник збереженості отримано за сівби 25 квітня – 88,8 %. За норм висіву 350 та 400 нас./м² встановлено таку ж закономірність впливу строків сівби на збереженість рослин ячменю ярого.

Фактор норми висіву насіння теж виявився впливовим на збереженість рослин. Адже збільшення норм висіву призводить до збільшення ценотичного впливу однієї рослини на іншу, посилюється конкуренція між ними, а також загущені посіви сильніше уражуються хворобами та схильні до вилягання.

Найкращі показники збереженості отримано за сівби з нормою висіву 300 нас./м²: 95,4; 95,3; 93,2; 92,7; 88,8 % відповідно строків сівби. Істотне зменшення цього показника встановлено із збільшенням норм висіву насіння до 350 нас./м²: 94,0; 93,8; 92,0; 91,6; 88,0 % та 400 нас./м²: 93,0; 92,7; 90,8; 90,7; 86,9 % відповідно. Подібні результати з аналогічною закономірністю отримано і для рослин 'Експлоер'.

Отже, доведено, що збереженість рослин пивоварного ячменю ярого 'Себастьян' та 'Експлоер', залежить від строків сівби та від норм висіву насіння. Між показниками збереженості першого та другого, третього і четвертого строків сівби істотної різниці не встановлено. Проте істотно відрізняються між собою дані збереженості другого та третього, четвертого і п'ятого строків сівби. З кожним наступним строком сівби показник збереженості знижувався. Встановлено значущий вплив норм висіву насіння на збереженість рослин ячменю ярого. Зі збільшенням норми висіву насіння показник збереженості зменшувався.